

LBRIS

We know
books

Fred Vargas
Afacerea Chateaubriand
Titlul original: *Sur la dalle*

Copyright © Fred Vargas and Flammarion, Paris, 2023
Copyright © CRIME SCENE PRESS, 2024 pentru această ediție.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

CRIME SCENE PRESS

Piața Presei Libere nr. 1
e-mail: redactia@crimescenepress.ro
tel.: 021.317.91.37; 021.317.91.42; fax.: 021.317.91.43
www.crimescenepress.ro

CRIME SCENE PRESS

Director editorial: GEORGE ARION

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VARGAS, FRED

Afacerea Chateaubriand / Fred Vargas ; trad. din lb. franceză de Simona Brînzaru. -
București : Crime Scene Press, 2024
ISBN 978-630-6542-67-3

I. Brînzaru, Simona (trad.)

821.133.1

Coperta colecției: ALEXANDRA BARDAN
Redactor: ALEXANDRU ARION
Corectură: RUXANDRA MANUELA ARION
Tehnoredactor: LAURA TIBĂR
Bun de tipar: noiembrie 2024
Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Fred Vargas

Afacerea Chateaubriand

Traducere din limba franceză
de Simona Brînzaru

CRIME SCENE PRESS
2024

Fred Vargas este pseudonimul lui Frédérique Audoin-Rouzeau, născută în 7 iunie 1957 la Paris. Este scriitoare, arheozoolog și specialist în Evul Mediu. E cunoscută în special pentru romanele *mystery & thriller* care îl au ca personaj principal pe comisarul Adamsberg. Cărțile ei au fost adaptate pentru cinema și televiziune, au fost traduse în 45 de limbi și s-au vândut în peste 10 milioane de exemplare la nivel mondial. În mai 2018 a primit Premiul *Princesse des Asturies*.

Fred Vargas este fiica scriitorului Philippe Audoin și a unei inginer-chimist. Fratele ei, Stéphane Audoin-Rouzeau, este istoric, iar sora ei geamănă, Jo Vargas, este pictoriță. Scriitoarea a ales pseudonimul Fred Vargas ca un omagiu adus Mariei Vargas, personaj jucat de actrița Ava Gardner în filmul *Contesa descultă*.

A absolvit Liceul Molière din Paris și este titulara unui doctorat în Istorie pe tema ciumei în Evul Mediu. Este și cercetător la CNRS (Centrul Național de Cercetări Științifice din Franța). Este specialist în arheozoologie. De asemenea, lucrează pe situri arheologice, în special pe strada Lutèce (în fața Palatului Justiției din Paris) și la mănăstirea La Charité-sur-Loire.

Fred Vargas a scris primul ei roman polițist, *Les Jeux de l'amour et de la mort*, la mijlocul anilor '80, în paralel cu cercetările pe care le desfășura pe un sit arheologic din Nièvre. De atunci, a publicat într-un ritm susținut cincisprezece romane și nuvele, precum și două benzi desenate în colaborare cu Edmond Baudoin.

În 2018 a susținut colectivul european „Pacte Finance Climat” care a avut ca scop încheierea unui tratat european în favoarea finanțării permanente a unor programe de tranziție în domeniul energetic și al protejării mediului înconjurător, necesare în lupta împotriva încălzirii globale.

De când *Le Figaro* a început să publice lista celor zece romancieri care au avut cele mai mari vânzări într-un an (luând în calcul toate edițiile), Fred Vargas a devenit o prezență constantă în acest clasament.

Printre caracteristicile stilului lui Fred Vargas regăsim un deosebit interes pentru construcția personajelor, a intrigilor secundare și a dialogurilor. De asemenea, este evidentă atenția acordată legendelor și istoriei. Nu în ultimul rând, romanele ei conțin și o notă puternică de umor și poezie.

Este de patru ori câștigătoare a Premiului *International Dagger* decernat de Crime Writers' Association.

I

Gardon, paznicul comisariatului din arondismentul al 13-lea din Paris, scrupulos până la manie, era la post la ora șapte și jumătate fix, cu capul plecat spre ventilatorul biroului ca să-și usuce părul, conform obiceiului său, ceea ce i-a permis să-l vadă de departe pe comisarul Adamsberg apropiindu-se cu pași foarte înceți, ținând pe brațe, cu podul palmelor întors spre cer cu atâta grijă de parcă ar fi ținut un vas de cristal, un obiect neidentificat. Gardon – un nume atât de potrivit funcției sale, ceea ce îl făcuse ținta a numeroase glume până când toată lumea obosise – nu era celebru pentru istețimea lui, dar își îndeplinea misiunea cu un zel aproape excesiv. Iar misiunea lui consta în a repera orice ciudățenie, fie ea minoră, și a proteja comisariatul. În sarcina asta excela atât prin privirea lui exersată pe parcursul atâtor ani de serviciu, cât și prin viteza neașteptată a reflexelor sale. Nu intra oricine în această Sfântă a Sfințelor care era Brigada de Criminalistică și trebuia să fii mai alb ca neaua pentru ca cerberul locului – care arăta a orice numai a persoană impresionantă nu – să accepte să ridice grilajul de protecție care bloca intrarea. Dar nimeni nu l-ar fi criticat pe Gardon pentru că era obsesiv de bănuitor, dat fiind că nu o dată descoperise umflătura abia vizibilă a armelor ascunse sub haine, sau se îndoise de alura prea mieroasă pentru a fi naturală și oprise din fașă intențiile agresorilor. Cel mai adesea era vorba de eliberarea unui prizonier aflat în detenție provizorie, dar alteori,

nici mai mult, nici mai puțin, de a scăpa definitiv de Adamsberg, iar aceste alerte deveneau din ce în ce mai numeroase. Două tentative în douăzeci și cinci de luni. De-a lungul anilor și a reușitelor comisarului în anchetele cele mai complicate, reputația i se consolidase, odată cu amenințările la propria-i viață.

Pericol de care Adamsberg nu se sinchisea deloc, continuând să vină pe jos de acasă până la serviciu, într-atât era de impregnat de nonșalanța lui înăscută, deseori soră cu indiferența, o particularitate a firii sale care, oricât de blindați ar fi fost coechipierii săi, îi dezorienta sau uneori îi exaspera, lăsând multe dintre succesele sale inexplicabile – succese obținute frecvent prin metode opace, dacă putem vorbi de „metodă” în cazul lui Adamsberg, și pe căi lăturalnice pe care puțini îl puteau urma. De-a lungul acestor ramificații neinteligibile ale anchetelor sale, care uneori păreau să se îndepărteze de țintă, i se alăturau mulți, fără să înțeleagă mereu de ce. Când subordonații lui – și, mai ales, comandantul Danglard, primul dintre ei – îi reproșau ceața în care îi abandona, el întindea brațele într-un gest de neputință, pentru că deseori nu putea să-și explice nici el propriul demers. Adamsberg își urma instinctul.

Gardon și-a deschis fereastra când șeful său era la doar câțiva metri de scara clădirii vechi și l-a văzut cum se întoarce ca să le adreseze un salut scurt celor două femei care mergeau la douăzeci de pași de el, în aparență două femei de afaceri grăbite, în realitate două trăgătoare de elită însărcinate să asigure protecția comisarului în drumul său. Știa că datora această măsură recentă grijii atente a comandantului, la fel și mașina care veghea zi și noapte în dreptul grădinii care îi înconjura casa.

– Gardon, a spus el fără să intre, ținând în continuare brațele întinse, voi întârzia un pic, am treabă. Anunță-i pe cei care întrebă de mine. Deși m-ar mira să o facă cineva, nu e vremea pornirilor criminale. Ne învârtim în jurul cozii cu furturi de amatori.

– Din cauza vremii, comisare, căldura asta anormală în mijlocul lunii aprilie... Asta nu face rău doar planetei, asta le usucă mintea criminalilor.

– Dacă zici tu, Gardon.

– Ce duceți acolo? l-a întrebat paznicul privind atent un soi de ghem roșu în brațele lui Adamsberg.

– O victimă, Gardon, și este datoria mea să mă ocup de ea.

– Și o să mergeți mai departe așa? Vă semnalez că sunteți la bustul gol, comisare.

– Știu asta, caporale. Mai am zece minute de mers, cel mult. Nu-ți bate capul.

Ca întotdeauna, și-a zis Gardon închizând fereastra. Oamenii vor râde de el iar el nici nu se va sinchisi, a conchis paznicul cu toată indulgența pe care o avea față de șeful său. Niciodată n-ar fi îndrăznit să facă așa ceva, dar trebuie spus că Gardon era alb și gras, în timp ce comisarul, care totuși era foarte slab, avea un tors solid, cu mușchi puternici de care era mai bine să te ferești.

Este adevărat că vremea caniculei era încă departe dar, de o săptămână, termometrele băteau recorduri care nu anunțau nimic bun pentru viitor. Toți polițiștii Brigăzii erau în cămăși cu mânecă scurtă, neliniștiți, dar profitând, în pofida a oricui, de căldura anormală.

După ce s-a întors din misiunea sa, comisarul a traversat la bustul gol tot biroul comun, salutându-i pe unii și pe alții, destul de șocați, și a luat din dulapul din biroul său unul dintre eternele sale tricouri negre, de parcă nu ar fi avut nimic altceva de îmbrăcat. Ținuta sa nu varia niciodată, i se părea mai simplu, spre deosebire de Danglard, pasionat de elegantul stil vestimentar britanic, fără îndoială pentru a atrage atenția asupra hainelor sale și nu asupra feței lipsite de farmec.

Adamsberg, așezat la masă în fața ziarului deschis, nici măcar nu a ridicat privirea când adjunctul său a intrat în birou, într-atât era de concentrat să-și ungă mâinile și brațele cu un lichid cu miros acru.

– O apă de toaletă nouă? a întrebat comandantul.

– Nu, un remediu preventiv împotriva râiei și a unei micoze provocate de ciuperci. Există, e ceva des întâlnit. Știind asta, am fost precaut să-l ridic cu tricoul, dar veterinara mi-a impus acest dezinfectant.

– Dar pe „cine”? a întrebat Danglard, îndeajuns de obișnuit cu ciudățeniile comisarului încât ar fi trebuit să fie blazat.

– Păi, ariciul. Un ticălos a dat cu mașina peste el. L-am văzut de departe și crezi că s-a oprit? Evident că nu. Dacă pământul ar răbda mai puțini cretini, nu am fi ajuns aici. M-am grăbit la locul crimei...

– Al crimei?

– Întocmai. Ariciul este o specie protejată. Doar știi asta. Te lasă indiferent?

– Evident că nu, a spus comandatul, extrem de atent la veștile cu privire la mediu și care nu făceau decât să-i sporească anxietatea înnăscută. Și pe urmă?

– Și pe urmă am ridicat animăluțul, în stare gravă, cu țepii distruși, incapabil să se apere.

– Poate a înțeles că a găsit aici un prieten, a spus comandantul zâmbind.

– Și de ce nu, Danglard? Acum, pentru că tot mi-ai spus-o, sunt sigur că a simțit asta. Inima îi bătea, dar coastele îi erau foarte rănite. Atunci l-am dus cu grijă până la veterinara de pe boulevard. Un exemplar adorabil.

– Ariciul?

– Nu, veterinara. L-a examinat extrem de atent și a spus că speră să scape. Din fericire este mascul, așa că nu are pui care să

aștepte să le dea să sugă. De îndată ce se va face bine, va trebui să merg să-l duc la loc, în pălcul de copaci care rezistă curajos agresiunilor noastre. Danglard, dacă lipsesc ai s-o faci tu pentru mine?

– Să lipsești?

Adamsberg a lovit cu degetul în ziarul deschis pe birou, în fața lui.

– Asta, a spus el.

– N-am observat nimic deosebit în presă.

– Ba da, a spus Adamsberg, urmărind cu degetul un articol de mici dimensiuni. Uite, a adăugat el, împingând ziarul către adjunctul său.

A sunat la locotenentul Froissy în timp ce Danglard citea fără să înțeleagă.

– Ești liberă, Froissy? a întrebat Adamsberg.

– Niciodată, de ce?

– Ai putea să mergi să-mi iei un *France de l'Ouest*? Cred că au la chioșc.

– Revin imediat. În drum vă cumpăr și un croasant, sunt sigură că nu ați mâncat nimic.

În realitate, o să cumpere patru, era convins Adamsberg în timp ce închidea. Să-i hrănească pe ceilalți era una dintre satisfacțiile obsesive ale lui Froissy, care se temea mereu „să nu lipsească ceva”, indiferent că era vorba de ea sau de ceilalți. Într-adevăr, a revenit într-un sfert de oră cu o pungă burdușită, a pregătit o ceaie și a servit un mic dejun complet celor doi colegi ai săi.

– Nu văd ce legătură are asta cu noi, a spus Danglard, care împăturise ziarul și rupea cu grijă o bucată de croasant.

– Pentru că nu are nicio legătură cu noi, comandante. Ah, e mai detaliat în *France de l'Ouest*. Mulțumesc, Froissy.

Adamsberg a citit încet articolul cu jumătate de glas, iar Danglard a trebuit să se apropie ca să audă.

- Vezi? a spus el mai apoi, bându-și cafeaua.
- Dacă nu mănânci măcar un croasant, ai s-o bulversezi.
- Foarte adevărat, mă execut. Froissy e deja prin firea ei bulversată, nu vreau să agravez lucrurile.
- Văd numai că a avut loc o crimă într-un sat din Bretagne.
- La Louviec, Danglard, la Louviec, alaltăieri seară, în 18 aprilie. Se află la nouă kilometri de Combours, am luat o dată cina acolo într-un han vechi. Iar pe victimă, pe Gaël Leven, l-am văzut acolo. Era pădurar, un tip solid ca o stâncă bretonă și lat cât un dulap.
- Și v-ați împrietenit.
- Deloc. Era la o altă masă împreună cu o gașcă, îi auzeam vorbind despre fantoma din castelul Combours. Presupun că nu am nimic nou să-ți spun despre el?
- Malo-Auguste de Coëtquen, conte de Combours, zis și „Șchiopul”, pentru că și-a pierdut un picior în lupta de la Malpaquet, în 1709, înlocuit de unul de lemn, a turuit Danglard de parcă ar fi fost cel mai simplu lucru din lume. Destinul a vrut ca piciorul acesta de lemn să bântuie în continuarea castelului Combours, însoțit de o pisică neagră.
- Bănuiam, a spus Adamsberg, care se întreba dacă nu cumva adjunctul lui avea trei creiere suplimentare ascunse cu grijă.
- Într-adevăr, cultura lui Danglard era neobișnuit de vastă, mergând de la literatură la artă, de la artă la istorie, de la istorie la arhitectură și așa mai departe, nelimitată, cu excepția matematicii și a fizicii. Degeaba avea comisarul experiența insondabilei științe a comandantului, ca și a memoriei lui extraordinare, la care apelase de multe ori, că Danglard încă îl surprindea. Pentru că, exceptându-i pe cei din Combours, cine auzise vreodată de numele lui Malo-Auguste de Coëtquen, pe care și el de-abia și-l amintea? Cultura lui Adamsberg, crescut în sărăcie într-un sat pierdut din Pirinei, alături de numeroșii săi frați și surori, era

limitată, iar faptul că desena în timpul orelor de curs în loc să asculte ceva nu ajutase. La șaisprezece ani ieșise din școală având cunoștințe rudimentare și își începuse ucenicia de polițist. Faptul că Danglard știa de o mie de ori mai multe lucruri decât el nu-l deranja deloc. Dimpotrivă, admitea fără să-i fie rușine propria-i ignoranță și îl admira.

– Ei bine, da, Danglard, despre Șchiopul acela vorbeau. Care se plimbă noaptea pe scările castelului Combours, dar se hazardază, de asemenea, la Louviec de parcă ar fi acolo în vacanță. Or, imaginează-ți că a reapărut aici în urmă cu câteva săptămâni, că piciorul său de lemn a fost auzit lovind dalele în timpul nopții după o absență de paisprezece ani.

– Și ce a lăsat în urma lui, acum paisprezece ani, în afară de spaimă?

– O crimă, Danglard. Pur și simplu. Un vagabond omorât, dar mulți presupun că Șchiopul venise la Louviec pentru a ucide și că această crimă el a comis-o. Așa încât astăzi se tem că întoarcerea lui anunță o nouă crimă. Și iată că așa s-a întâmplat, a spus Adamsberg lovind ziarul cu degetul. Articolul face aluzie la legendă de dragul amuzamentului, dar îmi închipui că locuitorii trebuie să fie extrem de îngrijorați. E atât de simplu, nu-i așa, să râzi de pe margine... Iar de data asta nu e vorba de uciderea unui vagabond. Acest Gaël Leven, tipul cel mai voinic din sat, tocmai ieșise din han când a primit două lovituri în abdomen. Mobilul nu a fost furtul, comandante, nu i-au furat banii.

Danglard a clătinat din cap câteva secunde, gânditor.

– Înclin să cred că cineva va fi profitat de întoarcerea Șchiopului ca să regleze o ceartă cu Gaël. Tot nu văd de ce te preocupă asta atât de mult.

– Nu știu, Danglard, a spus Adamsberg, folosind eterna lui formulă.

– Am să-ți spun de ce: pentru că, acum o lună, ai mers la Cobourg și la Louvrec și e de-ajuns ca să te simți implicat fără motiv.

– Și, așa cum se întâmpla deseori, în vocea lui Danglard se simțea dezaprobarea.

– Fără niciun motiv, Danglard, exact așa.

II

Într-adevăr, cu o lună mai înainte, comisarul Adamsberg îi delegase prerogativele lui Danglard și se grăbea, la ora opt dimineața, să-și facă bagajul pentru a pleca la Combourg, în acea Bretagne pe care o cunoștea prea puțin. Colegii îl invidiau pentru că avea să descopere lumina incredibilă a țărnelor, felul în care se reflecta în fiecare fir de nisip, unul recomandându-i să facă un drum la Saint-Malo, altul să se plimbe pe plajele cu pietriș încă sălbatic, însă Danglard știa că acest scurt sejur nu avea nimic vesel pentru comisar. După urmărirea obositoare și zadarnică de mai bine de patru luni a unui ucigaș feroce care violase și masacrare în chip înspăimântător cinci fete de șaisprezece ani, ședința la care se ducea însemna finalul afacerii. Adică hârțogăria pe care o detesta comisarul. Vor fi prezenți și ceilalți patru comisari care conduseseră ancheta, sub coordonarea lui Adamsberg. Unii dintre ei îl judecaseră, discret, ba că era prea lent, ba că era de-a dreptul încremenit – pe scurt, departe de reputația sa. Dar trebuiseră să accepte evidența: el fusese cel care găsisese legătura între cele cinci victime, răspândite în tot nord-vestul, datorită tiparelor – totuși, foarte neclare și neasemănătoare – ale tăieturilor de pe corpurile fetelor și conduseseră astfel ancheta spre unul și același ucigaș. El fusese cel care străbătuse terenul în toate direcțiile, de la marginile împădurite și pustii din Angers, Mans, Tours, Évreux și Combourg, peste tot unde fuseseră descoperite. El fusese cel care